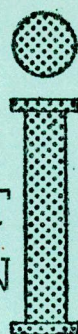

503

DE PUNTJES OP DE

VAN HET PRACTSCH
HUMANISME

Mei 1955

Orgaan van de
CENTRALE COMMISSIE
PRACTISCH HUMANISME

SECRETARIAAT:

MAURITSSTRAAT 64

UTRECHT

TELEFOON 22870

"ZICHZELF HELPEN" IN DE MODERNE SAMENLEVING.

Voor het eerste en tweede deel van dit artikel wordt verwezen naar het December- en Februarinummer van : De Puntjes op de I.

Het "kleine" duwtje.

Iedere situatie, waarin wij werken, wordt bepaald door vele belangrijke elementen tegelijkertijd, en de situatie is als het ware het resultaat van hun wisselwerking, een moment van evenwicht, waarin zelfs een kleine nieuwe handeling een verandering in de gehele situatie tengevolge kan hebben. Onze economen hebben reeds lang geweten, dat het scheppen van een klein extra-bedrag aan koopkracht een enorm stimulerend effect kan hebben op het verloop van een neergaande economie.

Moderne maatschappelijke werkers zijn zich iets van een soortgelijk proces bewust geworden. Hoe dikwijls is dat wat een "caseworker" kan doen in het geval van een cliënt, die bezweken is onder zware druk van zijn omgeving, niets anders, dan hem of haar er door te slepen, totdat de druk, waaronder de cliënt staat, vermindert en de cliënt in staat is zijn onafhankelijke koers te hernemen. Moeten wij dat zichzelf helpen noemen of hulp van anderen? Het is voor het grootste deel self-help, daar de innerlijke reserves van de cliënt hem in staat gesteld hebben zijn koers te hernemen - en toch was er hulp nodig, om deze innerlijke krachten te beschermen en misschien te activeren. Hetzelfde kan gezegd worden ten aanzien van groepen. Er is, onder het grote aantal hedendaagse experimenten en ondernemingen op het terrein van de gemeenschapsonwikkeling, één, die mij in het bijzonder getroffen heeft en juist, omdat het de juistheid bewijst van ons gezichtspunt niet alleen voor individuen, maar ook voor gemeenschappen. Ik bedoel het "Community development Program" in Griekenland, wat in het U.N.-rapport "the welfare through Employment Program" genoemd wordt. Het uitzonderlijke van dit programma was, dat het geheel werd overgelaten aan de gemeenschappen ter plaatse, om tot de beslissing te komen of zij een werk, dat plaatselijk belang had, zoals het aanleggen van wegen of bruggen, of waterleidingen, of openbare gebouwen of irrigatiewerken zouden aanvangen. De start van zulk werk echter werd door de regering gestimuleerd, maar alleen door het toezeggen van een kleine financiële tegemoetkoming voor de werkkrachten uit het dorp, en, voor zover noodzakelijk, wat technische bijstand, op voorwaarde, dat de gemeenschap het plan maakte en de vrijwillige werkkrachten en het materiaal ter plaatse beschikbaar stelde.

Zo had een betrekkelijk kleine stimulans, die een beroep deed op de individuele activiteit en het plaatselijk initiatief een groot aantal gemeenschapsprojecten tengevolge, terwijl toch de mensen het gevoel hadden, dat zij hun eigen besluiten hadden genomen, hun eigen keus hadden gedaan, hun eigen werk. Zodoende werd ook het plaatselijk zelfrespect en zelfvertrouwen versterkt. En kunnen wij ook het Marshall-plan niet beschouwen als een voorbeeld van wat wij bedoelen?

Het Marshall-plan gaf in die moeilijke jaren, die achter ons liggen, de Europese landen wat economische hulp. Deze hulp was heel indrukwekkend wanneer wij naar de cijfers als zodanig kijken, maar in verhouding tot de hele oorlogsschade en de noden van de Europese landen was zij maar gering.

Toch is het effect in bijna alle landen groot geweest, zowel economisch als psychologisch.

Deze voorbeelden maken duidelijk, hoe weinig steun vaak nodig is om het individu of de groep te helpen dat evenwicht weer te vinden, waarin onafhankelijk functioneren weer mogelijk is. Soms is wat wij nodig hebben in perioden van druk slechts tijdelijk wat ondersteunende hulp, soms hebben wij alleen wat informatie nodig om ons in staat te stellen het probleem helderder te zien en het intelligenter op te lossen; soms hebben wij slechts een klein extra-duwtje nodig om, zoals in Griekenland, onze passiviteit te overwinnen, soms moeten wij langs een ondiepte worden geloodst, die onze vrije vaart belemmerde. In al deze situaties is het moeilijk uit te maken, wat men nu zichzelf helpen moet noemen, en wat hulp van anderen. Het is ook niet interessant, zodra wij zien dat het elkaar aanvullende krachten in het menselijk leven zijn. Wat echter wel interessant is, is te o n d e r z o e k e n , w á t w i j k u n n e n d o e n .

Gemeenschap.

Wanneer het waar is, dat er in de moderne maatschappij een tendenz is om het oude gemeenschapsleven te vernielen, dan moeten wij trachten te helpen bij de opbouw. Moedig is alleen degene, die zich thuis voelt. Zich thuis voelen houdt in: nauw verbonden zijn met andere mensen in een menselijke levensgemeenschap. Alleen diegene, die in een nauwe en dagelijkse gemeenschap leeft met andere mensen en daarin vrede vindt, voelt zich zeker genoeg en is moedig genoeg om zichzelf te helpen. Alleen in een sterke gemeenschap zal de wil en de mogelijkheid om zowel elkaar als de zwakkere leden te helpen, zich ontwikkelen. Het leven in een gemeenschap is daarom een van de eerste noodzakelijke voorwaarden voor het menselijke leven. Wij schijnen ons dat meer en meer te realiseren wat het familielevens betreft, maar wij schijnen soms te vergeten, dat de familie meer of minder de laatste verdedigingslinie is in de strijd tegen de langzame afbraak van het gemeenschapsleven in de moderne maatschappij. Het familielevens zelf wordt zeer aangetast door het verval van de grotere gemeenschap er om heen en wij zullen nooit het familielevens kunnen redden, tenzij wij op grote schaal vat krijgen op de ontwortelende gevolgen van de industriële en urbane civilisatie. Wanneer wij nieuwe steden moeten bouwen of weeropbouwen, laten wij ze dan zo bouwen, nl. in zulke kleine eenheden, dat het mogelijk is, dat een nieuw gemeenschapsgevoel zich ontwikkelt. Van sommige Engelse projecten in de verwoeste steden zouden wij kunnen leren wat gedaan kan worden, wanneer wij het proces van urbanisatie in de hand houden, in plaats van het zijn eigen gang te laten gaan. Laten wij de ontwikkeling van gemeenschapscentra, waar de gemeenschap kan tezamen komen, kan discussiëren, plannen kan maken voor hun gemeenschappelijke leven, zich kan ontspannen, en zich thuis kan voelen, bevorderen. Iedere hulp, die gegeven wordt voor de ontwikkeling van die gemeenschapscentra, in welke vorm de gemeenschappen ze ook mogen wensen, zal een groot dividend opbrengen in de vorm van een sterker gemeenschapsleven, minder onaangepastheid, meer onderlinge hulp, meer plaatselijke en individuele self-help.

X X X X X

TIJDSCRIFTEN - OVERZICHT.

In het maandblad voor de geestelijke volksgezondheid van Maart 1955 vinden we een artikel van Mej. B. Willemse "Sociaal Tourisme" en de geestelijke volksgezondheid".

Onder "Sociaal tourisme" wordt verstaan het verblijf in kamphuizen, kampeerhutten, kampeerplaatsen voor tenten en kampeerwagens, wat na de oorlog zo tot ontwikkeling is gekomen.

Een deel van deze vakantiebedrijven wordt echter puur commercieel geleid en vormen een bedreiging voor de geestelijke volksgezondheid. De leiding van het bedrijf blijkt van essentieel belang te zijn.

In het Amerikaanse Tijdschrift "Social Casework" van Maart 1955 vinden we een artikel van Lawrence Greenleigh, R.D. "Some psychological aspects of aging".

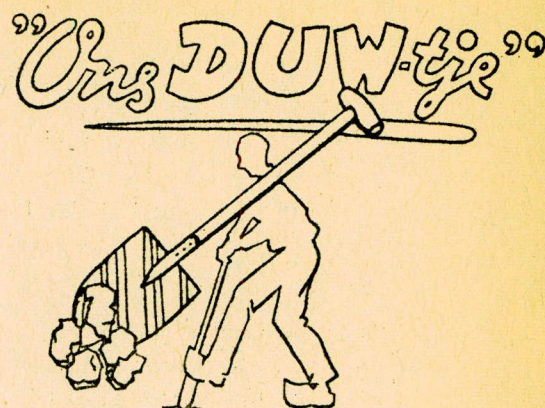
De algemene opvattingen over het oud-worden houden geen gelijke tred met de nieuwste vondsten. Lichamelijke achteruitgang hoeft niet een gelijke geestelijke achteruitgang mee te brengen.

Waar het leven beschouwd mag worden als een voortdurende aanpassing, kunnen lichamelijke tekorten ook gecompenseerd worden in de totale integratie van iemand's persoonlijkheid.

Meer dan men denkt kunnen psychische moeilijkheden van de bejaarden behandeld worden.

Actieve banden met de gemeenschap d.m.v. hobbies, ontspanningsmiddagen, intellectuele bezigheden, en indien mogelijk "part-time" baantjes zijn bijzonder belangrijk.

De hele instelling tegenover bejaarden moet veranderen.

WENDEN TOT, OF AFWACHTEN ? III.

We hielden ons in de voorgaande artikelen bezig met de vraag, waarom de raadsman zich genoodzaakt kan zien bemoeienis met de medemens in zijn levensmoeilijkheden te zoeken, ook als deze er niet eigener beweging om vraagt. En laatstelijk bespraken we in het bijzonder de beweegredenen tot deze bemoeienis voorzover deze in de toestand en de omstandigheden van de (eventuele) cliënt gelegen kunnen zijn. De bespreking daarvan was nog niet voltooid. We zetten haar daarom voort.

Behalve de vier reeds genoemde redenen is een vijfde reden tot bemoeienis gelegen in het feit, dat mensen zich soms van hun eigen levensproblemen niet of onvoldoende bewust zijn. Zij hebben een vage onvrede met het leven of met zichzelf, maar weten eigenlijk niet waar de schoen wringt. Er hapert iets, maar ze weten niet precies wat. Er doemen vragen op, maar deze vragen krijgen geen tastbare vorm. Vraagt men zulke mensen of er moeilijkheden zijn, dan antwoorden ze met een aarzelend: - "Och nee, misschien ook wel, tenminste". Zij weten de woorden niet te vinden om hun moeilijkheden aan te duiden; zij zijn hen daartoe zelf niet duidelijk genoeg.

Zo beginnen huwelijksmoeilijkheden vaak met een dergelijke vage onvrede, zonder dat het probleem met name kan worden genoemd. We vinden zulk een onbestemde onvrede ook bij moeders die innerlijk niet kunnen aanvaarden, dat hun kinderen volwassen worden, zonder dat zij dit zelf doorzien. We vinden het bij de mens, die de vroegere bevrediging in zijn werk niet meer heeft, zonder dat hij zelf daarvoor aanwijsbare oorzaken onderscheidt. We vinden het in de onrust en onbevredigdheid van mensen, die uit een functie of taak zijn geraakt (o.a. bij ouden van dagen) en bij al die anderen die "hun draai niet kunnen vinden", omdat zij inderdaad niet doorzien dat zij voor een draai, voor een herziening, voor een her-oriëntatie in hun leven staan.

Men kan van deze mensen niet verwachten dat zij om raad tot een raadsman zullen gaan. Zij zouden niet weten waarover te spreken. Daarvoor staat hun immers zelf hun probleem niet duidelijk genoeg voor de geest. Het is weer de raadsman, die hier het contact moet zoeken en leggen en de mogelijkheid moet bieden tot het gesprek, waarin de ander zich van de aard van zijn moeilijkheden bewust wordt en met zichzelf in het reine tracht te komen.

We hadden hierboven het oog op mensen die in allerlei typisch individuele situaties zich van hun eigen levensconflict onvoldoende bewust zijn. In meer algemene zin is hetzelfde het geval ten opzichte van de grote levens-

vragen. Wel doemen bij vele mensen dikwijls vage en halfbewuste verlangens en vragen op; deze vinden echter veelal geen concrete vorm en leiden daardoor niet tot een actief bezig zijn er mee, laat staan tot actieve oriëntatie bij een raadsman. In het bijzonder treft met dit bij ongodsdienstige mensen aan. Velen hunner hebben zich oude zekerheden en bindingen zien ontvallen en verwerven er nog geen nieuwe voor in de plaats. Zij voelen vagelijk een leegte, die niet meer op de oude wijze kan worden gevuld, maar die toch ook niet dwingend genoeg om nieuwe vulling vraagt. Eerst wanneer zij nadrukkelijk voor de vragen van leven en wereld worden gesteld, krijgen hun sluimerende behoeften vaster vorm en worden hun vragen en verlangens concreet. Weer ligt hier een taak voor de raadsman, die het gesprek opent en daardoor de geesten activeert. Hier, waar het om de algemene levensvragen gaat, krijgt het groepsgesprek zijn bijzondere plaats. En het is weer de raadsman die dit groepsgesprek onscencert.

Een zeer dwingende reden voor het "wenden tot" zien wij voorts in het voorkomen, dat beter is dan genezen, wat dan meestal betekent: het voorkomen van erger, opdat het beter is te genezen. Elke raadsman weet uit ervaring hoe men vaak eerst om hulp vraagt, als de nood het hoogst is. Het spreekwoord zegt, dat dan de redding nabij is, maar vergeet, dat dan veel niet meer te redden valt! Heel wat onnodig leed zou kunnen worden voorkomen als tijdig hulp zou worden geboden, waar men - uit redenen van onbekendheid, schroom, moedeloosheid, onverschilligheid, onbewustheid van het eigen probleem en wat er nog meer voor redenen mogen zijn - niet tot het tijdig vragen van hulp komt! - Een man verbaast zich er over, dat zijn vrouw bij hem wegloopt. Van vroeg tot laat heeft hij gewerkt voor zijn zaak. Voor iets anders was er geen plaats. Van zijn vrouw had hij hetzelfde geëist..... totdat ze er niet meer tegen op kon en de bom barstte - 't Was toch voor ons beider bestwil -, zegt de man nog te goeder trouw. Nú komt hij bij de raadsman, maar had de raadsman niet eerder bij hem moeten zijn, om hem te laten zien dat er levenswetten zijn, die men niet straffeloos overtreedt? - Een moeder tobt jarenlang met een moeilijk kind. Ze heeft de jongen schromelijk verwend en in alles zijn zin gegeven. Er is geen huis meer met hem te houden. Nú komt ze bij de raadsman. Maar de raadsman had haar - en het kind! - eerder van dienst kunnen zijn. - Het zijn zo maar enige concrete voorbeelden, waardoor het blijkt: de raadsman moet zich tot de mens wenden en niet afwachten tot deze zich bij hem voegt. In het regelmatige contact van de raadsman met zijn mensen en in de vertrouwensverhouding die daaruit, als het goed is, groeit, komen de moeilijkheden als vanzelf, en dan tijdig, aan het licht. Het is de raadsman die ze uit gebaar en toon en uit een schijnbaar onbetekenende opmerking ontdekt. Het contact van de raadsman in een arbeiderskamp met de mensen op de kamers geeft er alle gelegenheid toe. In "Ons DUW-tje" van Juni 1953 gaven we er een aantal voorbeelden van.

En het is niet overbodig, dat de raadsman er van tijd tot tijd op wijst, dat men niet moet wachten met over zijn moeilijkheden te spreken tot dat het helemaal mis is, maar dat men daar reeds over praat, als er ook maar iets in 't leven is, dat dreigt verkeerd te gaan.

Er zijn

Er zijn ook mensen die menen hun eigen moeilijkheden te kunnen oplossen, maar die daar in werkelijkheid allerm minst toe in staat zijn. We denken aan de man die in alle ernst beweerde al driemaal grote moeilijkheden in zijn leven te hebben gehad en ook driemaal had hij ze zelf opgelost. Hij was namelijk driemaal getrouwd geweest en driemaal gescheiden! Nooit had hij daarbij de raad van anderen gezocht. Het komt ons voor dat deze man de levenskunst minder verstaat dan hij zelf meent. Een benadering door een raadsman zou niet overbodig zijn.

Het gebeurt ook nog wel eens in de kampen, dat we na ons aanbod tot hulp bij moeilijkheden de reactie krijgen van: - Och meneer, als je moeilijkheden hebt, dan moet je die toch zelf oplossen. Daar kan geen ander je bij helpen. - Hoezeer in het eerste deel van deze opmerking ook waarheid schuilt, het tweede deel miskent de betekenis van de steun die de ene mens voor de ander kan zijn. Het kost ook meestal niet veel moeite dit duidelijk te maken. Maar degene, aan wie dat nog niet duidelijk is, die zal niet gemakkelijk steun zoeken en door de raadsman moeten worden benaderd.

Tenslotte willen we nog op een psychologische toestand wijzen, waarin de mens wel degelijk steun nodig heeft, maar juist door zijn toestand niet tot het vragen van hulp of aandacht komt. We doelen op een toestand van apathie, waarin de mens bij voorbeeld na groot leed kan geraken. In zo'n levenscrisis kan de geestelijke steun van de raadsman van grote betekenis zijn. We herinneren ons een geval, waarin een man zelfs niet meer tot het opstaan van zijn bed was te bewegen. Eerst de gesprekken met de raadsman hebben hem tenslotte letterlijk en figuurlijk op de been gebracht.

Hiermede zijn zeker nog niet alle redenen, die de raadsman tot ongevraagde bemoeienis kunnen nopen, uitgeput. Het moge echter voldoende zijn om duidelijk te maken dat de raadsman niet kan volstaan met af te wachten wie tot hem komt, maar dat hij zich in vele gevallen moet wenden tot de medemens, die misschien steun behoeft.

We herhalen slechts de motieven die daartoe zijn aangevoerd.

Voor zover ze voortvloeien uit de levensovertuiging van de raadsman zelf zijn het :

bekommernis om de medemens;
verantwoordelijkheid, ook voor zijn lot;
de overtuiging, dat het mens-zijn en de menselijkheid
moeten worden vervuld en ontplooid.

Voor zover zij in de toestand en de omstandigheden van de cliënt zijn gelegen, noemden we :

onbekendheid met de mogelijkheid van geestelijke steun;
schroom en innerlijke remmingen;
moedeloosheid en gebrek aan vertrouwen;
nihilisme en negativisme;
het niet-herkennen van eigen probleem;
voorkomen van ernstiger moeilijkheden;
onrijpe mening dat men zichzelf kan helpen;
apathie.

Een volgende keer zullen we aandacht besteden aan de bedenkingen die tegen ongevraagde bemoeienis worden ingebracht.

X X X X X

Hetzelfde Probleem

H E T Z E L F D E P R O B L E E M T W E E M A A L .

In "CONTACT" tussen aalmoezeniers en kamparbeiders. Maartnummer 1955.

Uitgegeven door de R.K. Geestelijke verzorgers:

Kijk zie je.....

Je mag het gerust weten, dat ik ook eens in mijn leven een zes wekies heb moeten opknappen. Nee, niet voor een maagzweer, ofschoon die wel aardig van streek was, toen ik de bewuste avond in een al te vrolijke bui werd opgepikt. Maar wat ik zeggen wou: daar in de bajus waren de jongens vaak heel wat kameraadschappelijker dan sommigen hier. Want het is toch wel treurig als je die ene daar ziet met de bagger tot boven in zijn nek. Hij staat bekant stijf van de klei. Daar kan je op de dag nu wel niks aan doen, maar 's avonds kan je je toch op zijn minst een klein beetje opknappen, dan ben je tenminste nog een heel klein posie mens. Al doe je het alleen maar voor je kameraden, zoals je dat thuis voor je vrouw en kinderen doet. En wat zou je zeggen van die vogelverschrikker daar, geen stukje heel aan zijn lijf. Daar moeten wij nou mee optrekken! Snap je die lui nou? Het beroerdste is, dat die lui je goeie naam nog over de straat gooien op de koop toe. Want wat wordt er over ons - dank zij dergelijke gasten - gezegd? : "een mooi stelletje schooiers die kamparbeiders", En geef die mensen dan maar eens ongelijk, als je dergelijke prentenboeken ziet lopen... Mannen, maakt het kampleven elkan- der niet troostelozer dan het op zich reeds is. Knap je 's avonds een klein beetje op, dat kost geen geld, alleen maar wat moeite. En boycot die knapen die jullie goeie naam onnodig over de straat gooien. (Red.).

/In ieder geval liepen ze er niet zo ongeneerd bij als hier.

In "DE PUNTJES OP DE I" num- mer 6, Octobernummer 1953.

Rondzendbrief voor Geestelijke Raads- lieden van het Humanistisch Verbond:

Ook geestelijke verzorging?

De raadsman had hem al ver- scheidene keren ontmoet. Ze kenden me- kaar. Het was een aardige, vrolijke jongen, maar smerig, onverzorgd!, haveloos!

Die avond komt de raadsman juist tegen- over hem te zitten op de kamer.

Zo zou ik nou ook niet graag tegenover je zitten als we samen moesten eten, zegt de raadsman.

De jongen lacht een beetje stompzinnig. Hij begrijpt niet wat de raadsman be- doelt.

Dan vraagt ie voorzichtig: "Waarom dan niet?"

"Omdat je een baard hebt van minstens 4 dagen". Daar kan ik niet tegen. Ik heb gauw last van een beetje draai-erig- heid".

De volgende Woensdag komt de raadsman weer op de kamer. Dat is vast parool. Daar kunnen ze op rekenen. De jongen is zowaar bezig zich te scheren. Hij is bijna klaar. "Nou, meneer, heb ik nou geen mooi glad bekkie? Maar ik heb het niet voor U gedaan, hoor!"

Weer een week later. Onze jonge- man komt juist terug van het vissen. Z'n baard is d'r weer af, maar z'n hár..... één ragebol. Nooit een kam gezien.

"Zo, heb je wat gevangen?"

"Nee, meneer, ze willen niet bijten van- daag".

"Dan heb je pech gehad.... Jammer, dat het niet gauw Sinterklaas is, dan wist ik meteen wat ik je geven zou."

Hij lacht en de mannen d'r omheen ook. 'n Goeie mop!

"Nou, wéét je dan wat ik je zou geven?" Nu kijkt ie weer even onnozel.

"Dan kreeg je van mij een kammetje! Was ik nog goedkoop klaar ook. Kun je te- genwoordig al voor een dubbeltje krijgen".

Laat ie nou de volgende keer ook z'n haar gekamd hebben.....

NIEUWS UIT EN OM DE KAMPEN.

In het uiterste Noorden van ons land, aan de Groninger Waddenkust ligt het kamp Lauwerpolder. De arbeiders in dat kamp werken achter de zeedijk aan de landaanwinning. 's Winters is het kamp niet bezet, want dan liggen de wadwerken stil. In het vroege voorjaar is men er echter weer begonnen. Het kampleven daar onderscheidt zich van dat in alle andere kampen in ons land door een volledig gebrek aan regelmaat. De arbeiders moeten zich namelijk voortdurend aan het getij aanpassen. Er kan alleen bij laag water worden gewerkt. De ene dag werken ze bijvoorbeeld van 's morgens 4.15 uur tot 11.00 uur. Ze zijn dan 's middags en 's avonds in het kamp. Een andere dag werken ze echter tot 's avonds 9 uur of later. Weer een andere dag maken ze twee getijden, één 's morgens vroeg en een laat op de dag. Ook de raadsman in zo'n kamp moet zich daarbij aanpassen. Hij kan zijn bezoeken niet op een vaste dag stellen en hij moet zich ook wat de bezoeken betreft aansluiten bij de tijden dat de arbeiders in het kamp zijn.

Tot Raadsman voor het kamp Lauwerpolder is benoemd de Heer F. A. A l b l a s, C r o n j é s t r a a t 2, W a r f f u m.

Wij heten hier Raadsman Alblas van harte welkom in de kring van onze raadslieden voor de arbeiderskampen en wensen hem goed en prettig werk in het kamp toe.

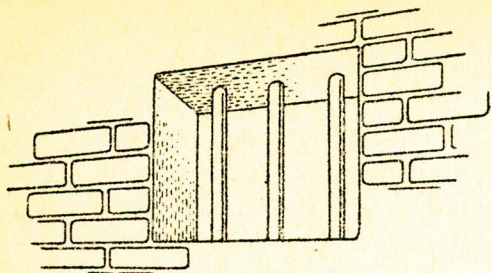
Van Raadsman Stenvert uit Terneuzen moeten we afscheid nemen. Zijn kamp te Souburg is reeds geruime tijd gesloten. Het wordt als woonoord voor Ambonnezen ingericht en het ziet er niet naar uit, dat binnen afzienbare tijd een ander kamp in zijn omgeving geopend zal worden. Mocht dit ooit zo zijn, dan doen we graag weer een beroep op hem. Voor het ogenblik danken we hem voor het werk dat hij in zijn kamp met opoffering van veel van zijn toch al zo schaarse vrije tijd heeft gedaan.

Raadsman Dekker uit Vlissingen, die door persoonlijke omstandigheden zijn kamp aan de andere raadslieden op Walcheren heeft moeten toevertrouwen, heeft intussen zijn werk in kamp Aagtekerke weer opgenomen.

In de Limburgse Peel is het kamp America, dat sedert kort weer bezet was, opnieuw gesloten. De bezetting werd te klein en de arbeiders zijn naar kamp IJsselstijn overgebracht. Raadsman v.d. Wulp staat daardoor weer op non-actief.

Vermeldenswaard is voorts nog dat Raadsman Hack van kamp Elkerzee in het kader van de Culturele Dienst een bijdrage heeft kunnen leveren tot de culturele verzorging van de arbeiders in de kampen op Schouwen-Duiveland. In alle zeven kampen vertoonde hij namelijk zijn prachtige, zelf vervaardigde serie kleurendia's van landschap en flora van de duinstreek van dit eiland waarop de arbeiders hun dagelijks werk verrichten. Velen hunner zullen nauwelijks hebben vermoed, dat er aan de rand van het naakte, troosteloze en verzilde gebied zoveel schoons te vinden is.

X X X X X

VAN ACHTER DE TRALIES

G R O E P S B E S P R E K I N G .

In het Maartnummer van het Maandblad voor Berechting en Reclasering schrijft Dr. D.J. Beck, zenuwarts, verbonden aan de Rekkense Inrichtingen te Eibergen, een artikel over zijn groepsbesprekingen met ter beschikking van de Regering gestelde meerderjarigen.

In de inleidende opmerkingen wijst Dr. Beck erop, dat bij de samenstelling van de groep er bewust naar is gestreefd zoveel mogelijk mensen bijeen te brengen van niet te zeer uiteenlopende leeftijd, intellectuele en geestelijke ontwikkeling en maatschappelijk milieu. Zeven à acht deelnemers acht hij een gunstig aantal, met voldoende variatie en mogelijkheid tot het bereiken van een eenheid. Getracht werd de groep zoveel mogelijk gesloten te houden. Toelating van nieuwe leden leidt onvermijdelijk tot herhalingen. Hij heeft niet de neiging gevoeld bij de samenstelling van de groep rekening te houden met de aard van de door de deelnemers gepleegde delicten.

Op de eerste bijeenkomst werd het doel van de bijeenkomst uiteengezet, een verondersteld verlangen om eens met elkaar te praten over de volgende vragen:

1. Waarvoor ben ik hier gekomen?
2. Wat is het doel van mijn verblijf in de inrichting en hoe moet ik dat bereiken?
3. Hoe stel ik mij de terugkeer in de maatschappij voor?

Opgemerkt werd, dat de deelnemers eventueel over elk ander onderwerp van gedachten zouden kunnen wisselen.

De deelnemers wierpen zich onmiddellijk op vraag twee. Een storm van critiek brak los, vaak in zeer agressieve vorm. Het vermogen en de vaardigheid tot justificatie van eigen wangedrag en het ontlopen van de noodzaak tot zelfkritiek door een aanval op de ander gaan ver. Speciaal in dit stadium moet de leider over een behoorlijke zelfbeheersing en een goed incasseringsvermogen beschikken en, bij alle bereidheid om de meningsuiting, ook de agressieve, haar vrije loop te laten, is enige slagvaardigheid nu en dan onontbeerlijk.

Van grote betekenis is echter juiste critiek als juist te erkennen.

De uren aan deze besprekingen besteed waren verre van verloren. Ze bleken broodnodig om de weg vrij te maken voor een gesprek over andere onderwerpen. De spanningen, waarin de van hun vrijheid beroofde medemenssen leven zijn uitermate groot; achter hun agressie staat veel haat, wantrouwen en ressentiment, maar gaan ook angst-, onzekerheids- en schuldgevoelens schuil, gebrek aan zelfvertrouwen en het besef mislukt te zijn. Veelal hebben deze mensen het gevoel "outcasts" te zijn, waarmee eerst de Justitie en later de Directie maar kunnen doen wat zij willen. Inlichting en uitleg omtrent wetgeving, rechtspraak enz. zijn zeer belangrijk ter vermindering van de spanningen.

Er kwam een moment, waarop deze kritiek was uitgewoed en daarmee was de tweede phase bereikt. Toen kon dieper worden ingegaan op onderwerpen als: Wij en de maatschappij; kameraadschap, groepsleven.

Persoonlijke moraal en groepsmoraal.

Hoe komt het dat iemand a-sociaal geworden is.

De groep bleek in staat vrijwel alle belangrijke aspecten naar voren te brengen. Aanleg, opvoeding en milieu. De erkenning van het gevaar zich te verschuilen achter de aanleg. De plicht zich los te maken van allerlei gewoonten en dressaten en zich niet te laten regeren door primitieve emoties. Er werden heel wat remmingen en scheve houdingen bloot gelegd. Moed tot het aanvaarden van schuldgevoel, camouflage, verschuiving, zelfkennis en zelfmisleiding.

In hoeverre deze gesprekken ook werkelijk en blijvend hebben geholpen om de deelnemers tot beter begrip van hun situatie en diepere zelfkennis te brengen is volgens Dr. Beck moeilijk te schatten. Feit is echter dat de noodzaak en mogelijkheid van nader individueel contact voortvloeide uit de groepsbesprekingen en dat het inzicht van de gespreksleider in de wijze waarop deze mensen in het leven staan werd verdiept.

Aan het eind van het artikel vraagt Dr. Beck zich af op wiens terrein dit werk ligt: van de psychiater, de psycholoog of de paedagoog. Wie zich met deze arbeid wil bezighouden zal diepgaande kennis op een der drie terreinen moeten bezitten en op de andere gebieden geen vreemdeling mogen zijn. Bij de keuze van een leider zal echter niet alleen gelet mogen worden op het bezit van schoolse kennis. Men beleve deze groepsbespreking als een "ontmoeting"; een ontmoeting van bijzondere aard en onder speciale omstandigheden en verhoudingen. Hij, die als leider optreedt zal bereid moeten zijn de volle waarde van zijn persoonlijkheid in al haar facetten in te zetten.

Waarschijnlijk zal de niet psychiatrisch geschoolde, die tot dit werk geroepen wordt, nu en dan behoefte gevoelen zijn ervaringen te bespreken met een psychiater.

=====